

SOPELAKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48085
Titulua	Sopelako Udal Artxiboa
Data(k)	1819 – 1942
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> – Metro linealak: 9,36 m/l – Kaxak: 87 – Karpetak: 1 – Espediente-kopurua: 1.370 Papera.

Testuinguru arloa

ekoizlearen izena	Sopelako Udala
Instituzio historia	<p>Sopela Bizkaiko Uribekosta eskualdean dago, Getxoko barruti judizialean.</p> <p>Sopelako elizateak Bizkaiko Jaurerriko Batzar Nagusietako berrogeita bederatzigarren eserlekua hartu zuen.</p> <p>Giza jardueraren zantzuak aurkitu dira Erdi Paleolitikoan Kurtziako kokalekuan, Barrika eta Getxoko udalerriekin partekatzen duena. Aire zabaleko tailerra da, eta silex-tresnak erazten eta zizelkatzen ditu.</p> <p>Landaluze aztarnategia aire zabalean dago, eta garai neolitikoko aztarnak aurkitu dituzte. Eneolitikoa eta Brontze garaikoa Muñarrikolanda trikuharria da, udalerrri horren eta Berangoko udalerrriaren artean kokatua.</p> <p>San Pedro elizaren inguruan K.o. III. mendeko material zeramiko erromatarrak aurkitu dira.</p> <p>Bizkaiko Lur Lauan gertatzen den bezala, Sopela elizate bihurtu zen Erdi Aroko instituzionalizazio-prozesuan. San Pedrori eskainitako parrokia-eliza Sopelak sortu zuen XII. mendean. Egungo eraikina XVI. mendekoa da, estilo errenazentistakoa, eta XVIII. eta XIX. mendeetan hainbat eraberritze egin ziren.</p>

<p>Instituzio historia</p>	<p>Behe Erdi Aroan Bizkaiko lurralde osoan izandako bando-kideen borroka jasan behar izan zituen, Lur Lauan eta hiribilduetan bezala, baita mendeetan zehar lurraldeak izan zituen gatazka armatuak ere, XIX. mendeko gerra karlistak eta XX. mendeko Gerra Zibila bereziki. Gerrako azken gertaera horren berri eman da Burdin Hesiaren aurri arkeologikoetan.</p> <p>Haren ekonomia landatarra izan da, nekazaritzakoa eta abeltzaintzakoa, eta errota batzuk egon dira bertan. XIX. mendean, mahatsondoa agertu zen, eta txakolina ekoizten hasi zen.</p> <p>Arrantza ere izan du, nahiz eta ez den izan udalerriko ekonomiaren ardatz nagusia, baizik eta baliabide-iturri bat gehiago. Plentziako San Pedroko Marinelen Kofradian sartu ziren marinelak. Batez ere Kantauriko kabotaje-arrantzan jarduten zuten.</p> <p>1870. urte inguruan, azken gerra karlistaren eta krisi ekonomikoaren kalteak saihesteko, biztanle batzuek emigratzea erabaki zuten, eta Kuba eta Amerikako beste errepublika batzuk izan ziren haien funtsezko helmuga.</p> <p>Azken bi mendeetan, udalerriak biztanle-kopuruaren etengabeko galera izan zuen, eta, funtsean, Bilbo Handiaren ingurune industrializatuan bizi ziren, bertan baitzeuden lan-aukerak. Hala ere, XX. mendeko 80ko hamarkadaren amaieratik, Sopela helmuga turistiko bihurtu zen, eta horrek beheranzko joera argi eta garbi iraultzea ahalbidetu zuen, biztanleriaren hazkunde handian egiazta zitekeena, eta horrek bizitegi-gune bihurtu zuen, neurri batean bide-komunikazioen hobekuntzei esker.</p>
-----------------------------------	--

Artxibo historia	<p>Sopela udal artxiboan egon da dokumentazioa 1992an Bizkaiko Foru Artxibo Historikora eraman arte. Lekualdaketak, funtsean, 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa ekarri zuen, eta gainerako dokumentuak udal-artxiboan daude.</p> <p>Dokumentazioa lekualdatu aurretik Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak egindako txostenaren arabera, artxiboa udaletxeko sotoko hiru aretotan zegoen. Haietako batean, izaera ekonomikoko dokumentazio historiko eta administratibo guztia zegoen; bigarrenean, obren dokumentazio historiko eta administratiboa, eta, azkenik, hirugarren aretoan, gainerako dokumentazioa.</p> <p>Instalazio-baldintzak ez ziren oso onak, eta dokumentazioa hainbat unitatetan zegoen jarrita. Gainera, arlo bakoitzeko arduradunen irizpide pertsonalei jarraituz antolatu zen erakundea, eta ez artxibo-irizpideei jarraituz. Dokumentazioari buruzko informazioa instalazio-unitate bakoitzean kokatutako teilatuetan baino ez zen aipatzen.</p> <p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoan katalogatutako agirien artean dokumentuen inbentario orokorra dago, 1945ekoa.</p>
Sarrera modua	BFAHn gordailatutako dokumentazioa 1992ko azaroaren 19an sartu da, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Sopelako Udalak urte horretako abenduaren 10ean sinatuko zuten lankidetzaren hitzarmena betez.

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	<p>Sopelako elizateak eta Udalak 1819 eta 1942 artean sortutako dokumentazio historikoa.</p> <p>Horrez gain, kutxa bat ere badago, Udal Epaitegiaren 14 dokumenturekin, 1844 eta 1954 artekoak.</p> <p>Gainera, Udal Epaitegiak 1844 eta 1954 bitartean egindako agiriak daude, 14 dokumentu guztira kutxa batean gordailatuta.</p>
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.

Erakundea	<p>Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta.</p> <p>Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea.</p> <p>Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela:</p> <ul style="list-style-type: none">– Gobernua: 28 dokumentu 1819 eta 1942 artekoak.– Idazkaritza: 780 dokumentu 1828 eta 1942 artekoak.– Ogasuna: 547 dok. 1833 eta 1942 artekoak.
-----------	--

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	<p>Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke:</p> <ol style="list-style-type: none">Sailkapen-koadroa.ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu.ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
---	-----------------------------------

Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basea ren bidez ere egiten da. Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Sopelako udalarekin lotutako dokumentu-iturriak daude BFAH osatzen duten ataletan, batez ere atal administratibo eta judizialetan. Udalak 1941etik gaur arte sortutako dokumentazioa udaletxean gordetzen da.
Argitalpenei buruzko oharra	Malmierca González, Anibal (1997). Barrika eta Sopela: Azterketa historiko-artistikoa. Bizkaiko herrien monografiak. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbo.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20